

De vergeten loonkosten-subsidies

Eén van de voorstellen van de *Miljoennnota 1981* betreft het terugtrekken van de rijksbijdragen aan de sociale verzekering. Zuiver technisch gezien komt dit neer op een vermindering van de integrale loonkostensubsidies in Nederland. Integrale loonkostensubsidies zijn immers subsidies die aan de werkgevers worden uitgekeerd naar rato van de omvang van hun werknemersbestand. De rijksbijdragen aan de sociale verzekering, die gericht zijn op een verlaging van de werkgeverspremies, vormen een schoolvoorbeeld van zo'n integrale loonkostensubsidie.

Nu had men mogen verwachten, dat tegenover een verlaging van de integrale loonkostensubsidies, een verhoging van de marginale loonkostensubsidies tot stand zou zijn gebracht, doch deze verwachting is niet in vervulling gegaan. Marginale loonkostensubsidies worden uitgekeerd naar rato van de toename van het werknemersbestand. Zulke marginale loonkostensubsidies zijn in Nederland nog steeds onbekend 1).

Dit is bijzonder te betreuren want de welvaartsargumenten voor marginale loonkostensubsidies zijn bijzonder sterk. Zolang namelijk voor in verliesgevend ondernemingen werkende arbeiders geen vervangende werkgelegenheid is gevonden, is het economisch zinloos de uitbetaalde lonen als kosten te zien. Vanuit welvaartsoogpunt is er alleen sprake van kosten als er offers worden gebracht, maar het inzetten van arbeid die toch braak ligt, is helemaal geen offer in de economische zin, want het inzetten ervan gaat helemaal niet ten koste van iets anders.

Vanuit het gezichtspunt van het overheidsbudget vormen de loonkosten van ingeschakelde werklozen evenmin echte kosten. Worden de werklozen niet ingeschakeld, dan is de overheid immers een flink bedrag kwijt aan werkloosheidsuitkeringen. Bijvoorbeeld de stijging van het werkloosheidscijfer van 175.000 tot 280.000 betekent een additioneel budgettair beslag van f. 1,5 mrd. Voor elke werkloze die met een marginale loonkostensubsidie te werk wordt gesteld, moet aan de ene kant weliswaar loon worden betaald, maar wordt aan de andere kant een werkloosheidsuitkering uitgespaard.

Vanuit oogpunt van de maatschappelijke welvaart en het rijksbudget zijn zelfs die marginale loonkostensubsidies efficiënt, die 100% van de loonkosten dekken. Een bedrijf, dat werklozen in dienst neemt, hoeft er dan slechts voor te zorgen dat de complementaire kosten van de nieuwe arbeidsplaatsen op de verkoopmarkt worden goedge maakt. Geen wonder dat de marginale loonkostensubsidie als instrument van werkgelegenheidspolitiek opnieuw opduikt in de wetenschappelijke literatuur. Waren vóór de Tweede Wereldoorlog onder anderen J. Tinbergen en N. Kaldor voorstanders van zulke subsidies, thans treden vooral G. Rehn, R. Meidner, P. R. G. Layard en S. J. Nickell ervoor in het krijt. De twee laatsten hebben recentelijk in de *Economic Journal* 2) het macro-economisch effect van marginale loonkostensubsidies getoetst met behulp van twee eenvoudige statische macro-economische modellen, namelijk een model van keynesiaanse en één van monetaristische snit. Beide modellen leverden dezelfde conclusies op, zodat we ons kunnen beperken tot de resultaten van het keynesiaanse model.

Marginale loonkostensubsidies blijken twee soorten effecten te hebben. In de eerste plaats hebben zulke subsidies, aangenomen dat ze rusten op alle nieuw gecreëerde arbeidsplaatsen, het effect van een algemene lastenverlichting voor het bedrijfsleven. Daardoor nemen de winsten toe, hetgeen goed is voor de investeringen, terwijl bovendien de bin-

nenlandse prijzen relatief dalen waardoor de binnenlandse koopkracht toeneemt, geïmporteerde goederen worden gesubstitueerd voor binnenlands vervaardigde goederen en de export een nieuwe injectie krijgt.

Daarbovenop komen, in de tweede plaats, de effecten die juist het gevolg zijn van het marginale karakter van de loonkostensubsidies. Deze effecten blijken vooral te bestaan in een toeneming van de export van die producenten, die hun prijs van een anonieme markt thuis krijgen gestuurd.

Wat zien we dus: marginale loonkostensubsidies passen uitstekend in het exportscenario van de regering. Juist daarom is het verwonderlijk dat het kabinet en het parlement dit beleidsinstrument totaal vergeten zijn.

1) Zie hierover P. C. Allaart, *Loonkosten subsidies en investeringsubsidies in Nederland*, Rapport 79.26, Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Publieke Sector, Leiden, 1979.

2) P. R. G. Layard en S. J. Nickell, The case for subsidising extra jobs, *Economic Journal*, maart 1980, blz. 51-73.